

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

Ētikas padomes atzinums

Nr. 9/2022

Rīgā, 2022. gada 8. augustā

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk – Biedrība) Ētikas padome šādā sastāvā: Ētikas padomes priekšsēdētāja Daiga Sproģe, Ētikas padomes priekšsēdētāja vietnieks Aivars Pastalnieks, Ētikas padomes locekļi: Skaidrīte Lasmane, Guntars Līcis, Baiba Liepiņa, Anda Rožukalne, Gunta Līdaka, Jānis Buholcs

konstatē:

[1] Biedrības valde 2022. gada 10. jūnijā saņēmusi iesniegumu no [REDACTED], kas lūdz lēmumu publicēšanas gadījumā anonimizēt (turpmāk - Iesniedzējs).

[2] Iesniedzējs norāda, ka 2022. gada 17. martā pārraidītajā Bez tabu sižetā "Ģimenes strīda dēļ noslēgta elektrība" <https://beztabu.tv3.lv/nejedzibas/gimenes-strids-bralis-93-gadus-vecu-masu-atstaj-bez-elektribas/>

(turpmāk arī - Sižets) ir pausta nepatiesa un apmelojoša informācija, apzināti pieļauti faktu izkropļojumi, tostarp publicēts nepareizs juridiskais atzinums, pārkāpjot Biedrības Ētikas kodeksa punktus 4.1. (Godprātība), 4.2. (Daudzveidība), 4.4. (Faktu un viedokļu nošķirums), 4.6. (Informācijas iegūšana un izmantošana), turpmāk "Sūdzība".

[3] Iesniedzējs apgalvo, ka žurnāliste sižeta filmēšanas laikā pārkāpa valstī noteiktās, epidemioloģiskās drošības prasības, savukārt sižetā filmētais Jānis pēc filmēšanas grupas apmeklējuma saslima ar COVID-19.

[4] Iesniedzējs sūdzas, ka filmēšanas komanda ir prettiesiski iekļuvusi Iesniedzējam piederošajā privātmājā, neinformējot īpašnieku par plānoto filmēšanu.

[5] Iesniedzējs min, ka žurnāliste, kas gatavoja sižetu, neuzrādīja dokumentu, kas apliecina žurnālista statusu, vārdu un uzvārdu.

[6] Iesniedzējs informē, ka sižetā intervētais Jānis sarunas laikā vairākkārt lūdzis, lai viņu nefilmē, bet tas nav ievērots.

[7] Iesniedzējs sūdzas, ka raidījumā ir pausta informācija par dāvinājuma līgumu, taču nav noskaidrots Iesniedzēja kā apdāvinātās personas viedoklis par to.

Vienlaikus Iesniedzējs min, ka esot informējis žurnālisti par tiesas spriedumiem, kas apliecinot, ka ne sižeta dalībniekam Jānim, ne Iesniedzējam no dāvinājuma līguma neizriet pienākums nodrošināt Valdai elektrību bez maksas, taču sižetā tas nav minēts.

Iesniedzējs apšaubā arī sižetā pieaicinātā juridiskā eksperta viedokli, kas izsakās par Sižetā pieminēto dāvinājuma līgumu.

[8] Iesniedzējs apgalvo, ka Sižetā citi fakti un notikumi nav atspoguļoti godīgi, objektīvi, ar pienācīgu precizitāti un neitralitāti:

- neesot atspoguļota viedokļu apmaiņa starp notikumā iesaistītajām personām;
- sižets parādot Jāni negatīvā gaismā;

- sižetā esot apzināti noklusētas svarīgākās sakarības par to, kāpēc Valdai vairs nav iespēju lietot Jāņa iegādāto elektroenerģiju, to skaitā fakts, ka Valda lietoja elektrību, bet par to nemaksāja.

[9] Iesniedzējs raksta, ka ir vērsies ar pretenziju SIA All Media Latvia un saņēmis atbildi.

[10] Biedrības valde 2022. gada 16. jūlijā Sūdzību nodevusi izskatīšanai Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

[11] Biedrības valde Sūdzību 13.06.2022. nosūtījusi SIA All Media Latvia (turpmāk arī AML) skaidrojuma sniegšanai atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam.

[12] AML skaidrojumā norāda, ka Sižeta veidošanā ir ievērots godprātības princips.

Žurnāliste un operators atradusies īpašumā ar tā iemītņieku piekrišanu, un no sižeta redzams, ka tie neiebilst pret personu klātbūtni un sniedz žurnālistei informāciju. Turklāt demokrātiskā sabiedrībā žurnālistiem ir arī "sabiedrības sargsuņu" loma, kad tie pievērš uzmanību sabiedriski nozīmīgiem jautājumiem, par kādu būtu uzskatāma arī cilvēka atstāšana necilvēcīgos apstākļos (bez elektroenerģijas).

AML norāda, ka apzinās, ka žurnālistam ir arī īpaši pienākumi: objektīvi censties noskaidrot patiesību, nodalīt komentārus no ziņām, pārliecināties par faktu patiesumu, aizsargāt un izplatīt dažādus viedokļus. Tāpēc "sižeta tēmas iztīrījumam, žurnāliste ir pieaicinājusi neatkarīgu ekspertu (juristu) par Sižetā atspoguļoto dāvinājuma līguma jautājumu un vērsusies arī sociālajā dienestā, tādā veidā sabiedrībai nodrošinot neatkarīgus viedokļus, veicinot tiesības saņemt daudzveidīgu informāciju no dažādiem avotiem."

[13] AML skaidrojumā norāda, ka Sižeta veidošanā žurnāliste un operators ir ievērojuši Sižeta tapšanas laikā spēkā esošos COVID-19 epidemioloģiskos noteikumus medijiem.

[14] AML informē, ka sižetā ir skaidri norādīts, ka informācija par fizisko un emocionālo vardarbību ir Valdas viedoklis.

[15] AML noraida apgalvojumu, ka sižetā apzināti noklusēti fakti, kas atklāj svarīgākās sakarības par to, kāpēc kundzei vairs nav iespēju lietot Jāņa iegādāto elektroenerģiju, norādot uz vietu sižetā, kur Jānis stāsta, ka Valda nav maksājusi par elektroenerģiju un nav atsaukusies uz viņa aicinājumu trīs dienu laikā izdomāt, ko darīt.

Ievērojot konstatēto, Biedrības Ētikas padome

secina:

[17] Ētikas padome vērš uzmanību, ka nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un pārbaudīt Sūdzībā aplūkotās situācijas atbilstību normatīvo aktu prasībām. Biedrības Ētikas padome Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[18] Medijs situāciju un konfliktu atspoguļoja korekti un objektīvi, izmantoja dažādus avotus, pat mēģināja palīdzēt konflikta dalībniekiem nonākt pie risinājuma.

[19] Šādi konflikti ir komplicēti, un nevar izvairīties, ka to puses var tikt uztvertas pozitīvā vai negatīvā gaismā.

[20] Sižetā nav konstatējami pārkāpumi Biedrības ētikas kodeksā nostiprinātajos principos 4.1. (Godprātība), 4.2. (Daudzveidība), 4.4. (Faktu un viedokļu nošķirums), 4.6. (Informācijas iegūšana un izmantošana).

Ievērojot secināto, Biedrības Ētikas padome

nolemj:

- 1) Atzīt, ka nav konstatēti Sūdzībā norādītie Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi.
- 2) Lēmumu paziņot Sūdzības iesniedzējam un AML.
- 3) Lēmumu anonimizēt un publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.